

Izbija, izvzemši podeljak, vsak dan
Asiškiga št. 20, I. nadstropje. Dopis
pisma se ne sprejemajo, rokopisi
Prof. F. Perč. — Lastnik tiskarna Edin
znaša za mesec L 7.—, 3 mesece L 10.—, 6 mesecev L 12.— in celo
Za inozemstvo mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v
širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov manj po 40 cent.
osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov
manj po L 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2.— Oglasi
naročna in reklamacije se pošiljajo vključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica
sv. Franciška Asiškiga št. 20, I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Jugoslovenski konkordati

Bivši jugoslovenski poslanik v Pragi dr. Bogumil Vošnjak je priobčil v »Prager Presse« zanimiv informativen članek o pogajanjih med sv. stolico in jugoslovensko vlado.

Za pred vojno je bilo stališče Rusije in Srbije napram pravoslavlju različno. Srbska cerkev je bila državna cerkev, toda posebne vrste. Ta cerkev je nositeljica močnih narodnih tradicij, je narodna skozni in skozi. Nima pa nikakega vpliva na državno življenje, dočim je v finančnem pogledu povsem pod zaščito države. Država zahteva od nje popolno strpnost napram drugim veroizpovedjem, toda tudi pravoslavna cerkev je prežeta od duha strpnosti.

Že dne 27. junija 1924. sta državni tajnik Merry de Val in Milenko Vesnić podpisala listino konkordata, ki naj uredi verske razmere kakih 40.000 katoličanov v Srbiji. Sklep konkordata je imel viden političen namen. Srbska vlada je hotela Hrvatoma in Slovencem v Avstro-Ogrski podati dokaz, da ni nasprotna katolicizmu. Sklep srbskega konkordata je bil za Habsburgovce poraz, ki je težje padel na tehnično nego kaka izgubljena bitka. In ironija svetovne zgodovine je hotela, da je sodeloval pri njem eden najstarejših zaveznikov Habsburgovcev — sveta Stolica.

Duh konkordata je prešinjal tudi razprave krške konference v poletju 1917. Predmet teh pogajanj je bila izmenjava misli med člani srbske vlade in člani jugoslovenskega odbora. Zapisniki konference pričajo, kako živahna in temeljita je bila razprava o medverskih odnosih v bodoči jugoslovenski državi. Staroruski slavofili bi se ne veselili teh razprav. Krška deklaracija je proglasila popolno enakopravnost pravoslavne in katoliškega izpovedanja. Bodoča ustava naj ne zahteva, da vladar pripada pravoslavni veri. Problemi, za katerih rešitev so bila v drugih državah potrebna stoletja, so se rešila na Krku v bratski slogi in v najkrajšem času.

Vidovdanska ustava iz L 1921. — to monumentalno zgodovinsko delo — je uzakoničila ista verska načela, ki so se določila na Krku L 1917. Tu pa je vprašanje: ali naj se medverska zakonodaja ustvari na podlagi ustavnih načel, ali naj se začnejo pogajanja s sv. Stolicjo za sklep konkordata? Odlični zgodovinar in publicist doktor Lujo Vojnović je v svoji brošuri »Konkordati s sv. Stolicjo in naš narodni problem« zastopal mnenje, da je iz narodnih in državnih ozirov absolutno potrebno, da se sklene konkordat. Temu mnenju so se pridružili tudi politični krogi in je zato vlada imenovala komisijo, ki je izdelala načrt za konkordat. Člani komisije so bili tudi zastopniki katoliškega episkopata, pred vsem zagrebški nadškof dr. Bauer. Drugačno mnenje je zastopal v »Vestniku srpske crkve« Lanović: da more modra medverska zakonodaja zajamčiti popoln verski mir, dočim bi pogajanja za konkordat predpostavljala koncesije od strani jugoslovenskih vlad.

Dr. Vošnjak vidi v teh pogajanjih problem svetovnozgodovinske dalekosežnosti. Na meji med zapadno in vzhodno kulturno sfero je nastala kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Na tem starem bojnem polju sta se bojevala Rim in Carigrad za nadvladje. Dve socijalni in kulturni močnici organizaciji sta si stali nasproti. Jugoslovenci so bili žrtev svojega zemljepisnega položaja, ker so se na njih ozemlju križali vsi možni interesi. Bodočnost bo učila, v koliko je diplomacija sv. Stolice smatrala Jugoslavijo kot državo, sposobno za življenje. Na vsak način pa ni to država, ki bi s svojim versko mešanim prebivalstvom in pretežno pravoslavnim značajem odgovarjala — blago rečeno — idealu Rima. Še očitljivejši pa postaja ta problem, ker so Hrvati in Slovenci skoro sami katoliki, ki jim stoji nasproti srbska večina. Pisec ugotavlja tu, da ni v Srbiji nikakega razpoloženja za izzivanje verskih kriz. Srb je veren, nasprotuje pa izražanju vere v politične namene. Za Srbe je cerkev moralna in narodna naprava, ki je ni mesta v političnem življenju. Ob takem narodnem razpoloženju ni težko doseči verski mir.

Katoliška cerkev v Hrvatski in Sloveniji je vsekako močnejši činitelj, ker tvorijo katoliki 39,4 odstotka prebivalstva Jugoslavije. Kar se tiče discipline in organizacije, pa nadkriljuje pravoslavno cerkev. Vrh tega je v Sloveniji velika stranka v službi katoliške cerkve. Zato bo velikega pomena, če Jugoslavija najde modus vivendi z Vatikanom. Seveda je predpogoj pravega reda, da ne more noben organ katoliške cerkve zanikati jugoslovenske države, nje celokupnosti in veljavnosti nje ustave. Nova državna zveza se mora smatrati kot podan činitelj mednarodnega življenja, ki so mu mednarodne pogodbe podelile polno zakonitost. Konkordat, ki se ima skleniti, naj medsebojnemu korektnemu razmerju poda sankcijo javno-pravne pogodbe!

Jugoslovanska vlada je poslala v Rim kot svojega delegata dra. Vojislava Janjića, pravoslavnega svečenika, ki je kot teološki pisatelj na glasu. Po mnenju dra. Vošnjaka je glavna naloga Jugoslavije ta, da označi glavne probleme, ki naj bodo predmet pogajanj za konkordat. Na vsak način bo proglaseno načelo verske svobode katoliške cerkve, kakor odgovarja to vidovdanski ustavi. Vseled sprememb, ki jih je povzročila vojna, bo potrebna nova opredelitev škofij. Ena najvažnejših točk pa

bo vsekako pravica imenovanja škofov. Avstrijski cesar in kralj Ogrske je imel v tej kanonični materiji predpravo, ki jih Vatikan ne more dovoliti pravoslavnemu vladarju. Država naj prevzame materialno oskrbo organov cerkve. Razen tega uredi konkordat bržkone vprašanja imenovanja župnikov, službene prispege, verskega pouka, semenišč, molitve za vladarja, cerkvene lastninske pravice itd. Vprašanja, kakor so: zakonsko pravo, versko šolstvo, kongregacije in raba glagolice, se bodo gotovo pretresala z veliko taktično in umerjenosti.

Jugoslavija potrebuje — tako pravi doktor Vošnjak na zaključku — verski mir, popolno versko enakopravnost. Toda tudi država mora priti do svoje polne pravice. V Beogradu se nada, da Rim ponudi jugoslovenski državi spravljivo reko. Da bi izzival kulturne boje — za to je Beograd veliko premočan in izkušen. Ali državna stališča ne bo Beograd nikoli žrtvoval, nikoli ne bo sklepal protidržavnih kompromisov. Pač bo srbski del naroda istotako, ali pa še bolj, nego Slovenci in Hrvati, pozdravljali prijateljski sporazum z vrhovnim poglavarjem katoliške cerkve.

Čisto fašistovska vlada

Tudi državni podtajnik Mattei Gentili odstopi?

RIM, 10. Listi so se vedno polni najrazličnejših komentarjev o ostavki finančnega ministra in ministra za narodno gospodarstvo ter o imenovanju novih ministrov. Ultrafašistovski tisk se veseli, da je zapustil državne finance De Stefani, ki da ni bil pravi fašist. »Impero«, ki je vedno napadal De Stefanija, piše da bi moral fašistovska revolucija že davno prevzeti potfelja pravosodnega in finančnega ministrstva; pozno sta ti dve ministri prišli v roke pravih fašistov. Fašistom prijazni »Sereni« piše, da nima De Stefani sploh nikakih zaslug in da ga je treba likvidirati za vedno.

Glede bivšega ministra za narodno gospodarstvo ugotavljajo listi le, da je Nava moral odstopiti, ker sta finančno in ministrstvo za narodno gospodarstvo v tesni zvezi med seboj. Nava ni veliko naredil, radi tega ni mogel tudi dosti polomiti. Vazhen pa je odstop ministra Nave, ker je z njim izstopil iz vlade zadnji minister, ki ni bil fašist. Edini nefašist, ki je še na vladi je državni podtajnik v pravosodnem ministruvstvu on. Mattei Gentili, ki pripada h katoliškim nacionalcem. »Impero« pravi, da bo tudi ta podal ostavko, kljub gotovemu demontu. Zdi se pa, da Mussolini zaenkrat ne bo sprejel ostavke. »Na vsak način — zaključuje omenjeni list — mislimo, da ni daleč čas, ko bo prišlo do kabineta, ki bo sestavljen iz čistih fašistov, kar mi napovedujemo že od L 1923.

Mnenje fašistovskega tiska je danes, da nista bila bivša ministra skoro za nič, ako ne prav za nič. Radi tega se upirajo njegove nade s toliko večjim pričakovanjem v nova ministra. »De Stefani je bil moč ravno ves — piše »Popolo d'Italia« —, sedaj pa stopamo v dobo razvoja in afirmacije narodnega bogastva preko gor, preko oceanov. Nadalje piše list, da nova ministra Volpi in Belluzzo nista teoretika, ki bi iskala nesmrtnih načel, ampak človeka, ki sta živel v neprestanem stiku s svojim plemenom in s svojimi izselenci. Iz roda, ki je zmaga pri Vittorio Veneto, iz roda, ki kolonizira širne brazilske in argentinske poljane prihajajo zgodovinsko graditelji kakor Volpi, Belluzzo, laiki teologi kakor Amendola ali zamakci in žalostni proroki kakor Treves in Modigliani.

Zavod za socialno skrbstvo v prilog občinskih in pokrajinskih uradnikov

RIM, 10. Na eni izmed zadnjih sej ministrskega sveta je bilo na željo fašistovskih sindikalnih organizacij sklenjeno, da se ustanovi Zavod za socialno skrbstvo (Istituto di previdenza) v prilog uradnikov, ki so nameščeni pri občinski ali pokrajinski upravi ali pa v javnih dobroteljskih zavodih. Namen tega zavoda je, da nakaže dosmrtno rente uradnikom, ki so bili odpušteni, predno so imeli pravico do pokojnine; namen zavoda je tudi, da nudi zavetišče sirotam teh uradnikov in jih vzgoji. V ta namen se bodo pozneje ustanovili zavodi, katerim bodo priključene srednje šole in sicer klasične in tehnične. Prva taka šola se ustanovi v mestu Anagni.

Zavlačenje pogajanj med radikali in radičevci

Podpredsednik radikalnega kluba Miljutin Dragović odstopil

BEOGRAD, 9. Včeraj dopoldne in popoldne do 8. zvečer so razpravljali radičevski in radikalni delegati. Komuniké ni bil izdan.

V sporazumaškem časopisju se je današnjim razgovorom pripisovala posebna važnost, češ da gre za stilizacijo formalne pogodbe in da se razpravlja tudi že o deklaraciji nove vlade, katere imenovanje da je le še vprašanje par dni. Medtem je dejanski položaj znatno drugačen. Nocojsnje »Vreme« sicer še vzdržuje razne kombinacije ter napoveduje vlado RR za prihodnji teden, istobčasno pa pričinja razpravljanje o težkočah sporazuma. Vse dni sem je »Vreme« trdilo, da so samostojni demokrati iz kombinacije izključeni, danes pa pripovedujejo, da oni sami ne bodo hoteli sodelovati, ker jim bo ponuden

baje samo en portfelj. Težave so po istih informacijah nastale tudi s tem, da radikali zahtevajo od radičevcev naj najprej razčistijo odnose v HSS, češ treba je videti koliko poslancev HSS je pravzaprav pripravljenih podpirati eventualno vlado RR, kar je tudi važno za razdelitev portfeljev... opasnost vidi »Vreme« tudi v današnjih burnih dogodkih v skupščini, kjer so se radičevci silno kompromitirali. »Vreme« svari radičevce, naj ne gredo na lim onim, ki hočejo sporazum upravititi.

Vse vesti, da je prišlo med radičevci in radikali do sporazuma, so neresnične. Izgleda marveč, da v doglednem času ni pričakovati pozitivnih rezultatov pogajanj. V sejah, ki se sedaj vršijo, se le redigirajo zapisniki o obojestranskih zahtevah in pomudbah. Tako je bilo danes na pr. protokolaro, da radičevci zahtevajo 7 portfeljev a radikali da to zahtevo odklanjajo. Redakcija protokolov je sedaj dovršena in jutri dopoldne jih bodo delegati podpisali.

Po nocojsnji seji je Pavle Radić izjavil novinarjem na njihova vprašanja: Nocojsmo končali zapisnik. Jutri ob 10. uri se seja nadaljuje. Sporazum še ni definitiven. Na sestavo nove vlade se ne nanaša. Na vprašanje: Ali je na vidiku vlada RR, je Pavle Radić odgovoril: »Ne morem dati odgovora.«

Danes se je pojavila tudi verzija, da bi za prehod eventualno prevzela vodstvo poslov samoradikalnega kluba, češ, da so samostojni demokrati za ta slučaj obljubili svojo podporo. Nocojsnja »Reč« celo to kombinacijo proglasa za prozorno intrigo.

Popoldne se je vršila dolga konferenca ministrskega predstelnika Pašića z ministrom dr. Žerjavom. V informiranih krogih se zatrjuje, da sta oba državnika tudi pri tej priliki na podlagi najnovejših dogodkov ugotovila popolno sloglastnost v svojih pogledih na situacijo.

Po konferenci z Žerjavom je Pašić sprejel ministre Maksimovića in Nintića. Žvečer mu je min. Gjurčić poročal o današnjih razgovorih z radičevci.

Senzacionalno pozornost vzbuja rastoči odpor v radikalnem klubu proti nadaljnim pogajanjem z radičevci, dokler oni ne pristanejo, da se sporazum dela z Narodnim blokom. V znak protesta proti postopanju gotovih članov kluba (mišljena je očitno skupina dr. L. Markovića) je danes podpredsednik kluba Miljutin Dragović podal demisijsko na ta svoj položaj. Poslanec Dragović uživa v klubu veliko avtoriteto ter velja kot eden izmed najimtimnejših prijateljev g. Pašića.

Pretepi v narodni skupščini

BEOGRAD, 10. Včerajšnja seja narodne skupščine je bila izredno burna. Na dnevnem redu je bila razprava o obtožbi proti pravemu ministru Lukiniću radi dviga sekvestra nad sekvestrom Thurna-Taxisa.

Med razpravo je nastal strahovit hrup in vpitje, med katerim je došlo med samostojnimi demokrati in radikali na eni strani ter opozicijskimi na drugi strani do spopada, ki se je kmalu razvil v telesno obračunavanje. V velikanskem trušču je predsednik prekinil sejo. Prepri in pretep med poslanci se je nadaljeval. Posl. Moskovljević udari s pestjo radikalnega poslanca popa Veljka Grgurevića. To je bilo signal za še huje prizore in pretepanje je zavzemalo vedno večji razmah. Predsednik ter nekateri poslanci so imeli mnogo truda pri pomirjevanju bojevitih nasprotnikov. Bilo je jasno, da se seja ne more več nadaljevati, zato je predsednik sklical za 5. uro novo sejo.

Razburjeni so odhajali poslanci iz skupščine. Zunaj na dvorišču je prišlo do novih spopadov. Posl. Grgurević je za povratilo prejetega udara čresnil posl. Moskovljevića preko oči in oči, razbil mu nos in ga vsega okrvavil. Razvil se je med posameznimi radičevci in radikali nov pretep. Vdri so na dvorišče tudi ljudje z ulice, ki so bili ogorčeni nad radičevci in je malo manjkalo, da jih niso pretepli. Le s težavo se je posreželo policijske komisariju napraviti na skupščinskem dvorišču red.

Lukinićeva afera pred nar. skupščino

Preiskovalni odbor bo preiskal zadevo BEOGRAD, 10. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine se je nadaljevala razprava o obtožbi proti ministru Lukiniću. Najprej je govoril dr. Hodžar, dalje zemljoradnik Moskovljević; oba sta napadala Lukinića, posebno pa Moskovljević. Doktorja Lukinića je zagovarjal dr. Žerjav.

Predsednik je v smislu zakona o ministrski odgovornosti stavil na glasovanje predlog o prelohu na dnevi red. Izmed 248 navzočih poslancev je glasovalo 138 za in 103 proti predlogu; 7 poslancev ni glasovalo. Glasovanje je bilo tajno. V smislu zakona o ministrski odgovornosti se mora izvoliti preiskovalni odbor, ki bo preiskal vso afero.

Prihodnja seja narodne skupščine se bo vršila jutri.

Vprašanje konkordata med Jugoslavijo in Vatikanom

BEOGRAD, 10. Jugoslovenski delegat za pogajanja za konkordat z Vatikanom Voja Janjić, minister na razpoloženju, je dal agenciji »Avala« sledečo izjavo: »Pogajanja, ki sem jih vodil v Rimu za konkordat med našo državo in Vatikanom, so se vodila v zelo prijateljskem duhu in še niso končana. Bila so prekinjena radi letne sezone, za časa katere se nahajajo na počitnicah člani kongregacije, ki morajo odobriti ves dosedaj dosežen sporazum, preden bi se prešlo na ostala vprašanja. Za časa pogajanj ni prišlo do nobenih znatnejših diferenc. Lahko se trdi, da bo prišlo do konkordata že tekom te jeseni.

Kovani denar v Jugoslaviji

BEOGRAD, 10. Finančni minister doktor Stojadinović je odgovoril na vprašanje glede odtegnitve papirnatega denarja iz prometa, da je Narodni skupščini predložil pooblastilo za kovanje novcev po 1/2, 1 in 2 Din. Kovati se ima 50 milijonov po 1/2 Din, 75 milijonov po 1 Din in 50 milijonov po 2 Din, skupno za 200 milijonov Din. Kovanje denarja je bilo oddano zanesljivi francoski tvrdki ter pride prvi kovani denar v promet že koncem tega meseca, pozneje pa stopnjema tudi ostali.

Borba za garancijski pakt

med Parizom in Berlinom.

BERLIN, 10. Informacije iz angleškega vira, po katerih bi se imela izročiti Franciji te dni nemška nota glede garancijskega pakta, niso točne. Besedilo note ni še niti sestavljeno; o njej bo potem še razpravljala parlamentarna komisija za zunanjo politiko in mogoče tudi konferenca načelnikov strank in šele potem bo nota odposlana zaveznim vladam. V svoji noti bo Nemčija sicer ponovno potrdila svojo željo za sklenitev garancijskega pakta s Francijo ter drugih pogodb za razsodišče sosedami ob svoji vzhodni meji, zavrnila bo pa pogoj za priznanje vloge poroka Franciji pri izvrševanju pogodb za razsodišče, katere se imajo skleniti s Poljsko in s Čehoslovasko; to bo težišče razprav, ki se bodo nato razvile v Parizu in v Berlinu, ki bodo najbrže zelo dolge in o katerih vspehu ni mogoče danes reči še nič gotovega.

V resnici je položaj že jasen: Nemčija bi hotela prikleniti Francijo na svoji zapadni meji ter si tako pridržati svobodo dejanja na vzhodu; zadostuje tedaj, da se spomnimo na bogastva, ki jih je Nemčija zgubila s svojimi vzhodnimi deželami, ako hočemo razumeti položaj, v katerega bi prišla Poljska z dnem, ko bi garancijski pakt privezal Francijo na Ren ter ji omogočil vsako dejavnost v prid njenim zaveznikom. Z druge strani je močna Poljska za Francijo življenska potreba sprčo nemirne Nemčije in je tedaj jasno, da more Francija sprejeti le tak garancijski pakt za porenke meje, kateri je ne bo ovrnil pri njenem posredovanju v vprašanjih, ki se tičejo Nemčije in Poljske.

Ako se Nemčiji ne bo posrečilo prikleniti Francijo ob Ren, bo zgubila vsak interes za sklenitev garancijskega pakta; razen tega bo v tem slučaju tudi opozicija nacionalističnih krogov gotovo preprečila sklenitev takega pakta, ker se Stresemann ne bo mogel uspešno boriti proti njej. Na drugi strani je pa tudi za Francijo nemški načrt za garancijski pakt nesprejemljiv; francoski načrt je nesprejemljiv za Nemčijo. To je resnica, okoli katere se bo še dosti razpravljalo s prav pičlim upanjem na uspeh.

Francoska zbornica odobrila

nove kredite za Maroko

PARIZ, 10. Na sinočnji ponočni seji poslanske zbornice, katere se je začela ob 21. uri ob navzočnosti velike množice občinstva, je prišlo pri razpravi o novih kreditih za Maroko do burnih prizorov radi zadržanja komunističnih poslancev. Med temi je Cachin zagrozil s splošno protestno stavko, ako še ne izvrši v najkrajšem času vojaška izpraznitev Maroka.

V imenu socialistov je poslanec Renaudel izjavil, da sicer ne more nasprotovati

zahtevi vlade za nove kredite za vojno v Maroku; vendar pa se bodo socialisti vzdržali glasovanja, ker da hočejo, da bi se pred vsakim nadaljevanjem vojne stavili Abd-el-Krimu pogoji za sklenitev mira.

Nato je po izjavah ministrskega predstelnika Poinlejeva govorilo še več drugih poslancev, med temi v prvi vrsti člani parlamentarne preiskovalne komisije, ki je bila pred kratkim odposlana v Maroko. Eden izmed teh, socialistični Chuzel, je napadel maršala Lyauteyja in vojaško poveljstvo, medtem ko so vsi ostali člani komisije izrekli Lyauteyju svoje popolno priznanje.

Na koncu seje so bili krediti za Maroko odobreni s 411 glasovi proti 29. Proti so seveda glasovali komunisti, socialisti so se deloma vzdržali glasovanja.

Francoski uspehi v Maroku

Zgube Rifancev

PARIZ, 10. Agencija »Havas« poroča iz Fesa: V okraju Fez El Bali so francoske čete zopet odvzele sovražniku nekoliko vasi ob Uergi ter osvobodile tako kakih sto žensk in otrok, ki so jih vstaji pridržali kot talce, da bi prisilili plemo Fichala k predaji. Oddelek Hautleben je zavrnil sovražni napad proti prebivalstvu Baptaze.

Iz Tangerja poročajo tukajšnji listi, da so po vseh iz rifanskega vira vstaji zgubili v zadnjih bojih na stotine mrtvih in ranjenih. Plemo Targuist je zgubilo od 300 moč 255, plemo Beni Zerual od 1800 moč 300. Listi dostavljajo, da so zgube Gomarov tako težke, da je Abd-el-Krim odpoklicil to plemo z zapadne španske fronte. Javlja se, da je danes močna francoska kolona operirala na desnem bregu Lonkosa. Na zapadni fronti vlada mir.

Komunistična demonstracija proti draginji v Parizu

PARIZ, 10. Davi se je izvršila v okraju Belleville komunistična demonstracija proti draginji. Demonstranti so priredili obhod po okraju in so nosili table z napisi proti podraženju živil.

Visla izstopila iz bregov.

BERLIN, 10. Iz Gdanskega brzojavljajo, da se je ob Visli zrušil neki nasip v dolžini 25 metrov. Voda je vsled tega vdrla preko brega ter poplavlja ogromno površino zemlje. Človeških žrtev ni bilo. Prebivalstvo požadeteja ozemlja beži pred prodirajočo vodo. Škoda je ogromna.

Japonsko mesto poplavljeno

TOKIO, 10. Vsled silnih nalivov je bilo uničeno važno mesto Magonya. Voda je udrila v več tisoč hiš.

Velikanski požar na Angleškem.

GLASGOW, 9. Velik požar je popolnoma upelnil ogromno Kelvin-Hall, ki je služila za razstave, in pa eno cerkev. Ogenj se je razširil tudi na delavsko predmestje, tako da je 100 družin takoj moralo iz hiš ven. Škoda je velika.

LONDON, 9. Skodo, ki jo je povzročil požar v Glasgou, cenijo na 1 milijon funtov sterlingov. Poškodovanih je okoli 100 hiš. Človeških žrtev ni bilo.

DNEVNE VESTI

Oster spor med sv. stolico in Čehoslovasko

V slovanskem svetu je zadnje dni v ospredju spor med Čehoslovasko in sv. stolico, ki je nastal kot posledica letošnje svetane proslave spomina na Jana Husa. Proslava se je vršila dne 6. t. m., t. j. na dan obletnice Husove smrti. Jan Hus je bil češki duhovnik in profesor na praškem vseučilišču. Rodil se je okoli L 1369. V njegovem času je obstajalo močno gibanje za preobredbo ali reformacijo katoliške cerkve in Jan Hus je bil med onimi bogoslovci, ki so z vso vno zagoovarjali potrebo reforme. Pri svojem delovanju se je naslanjal na nauk drugega reformatorja Wiclifa, katerega spise je odločno zagovarjal. Kmalu pa je prišel zaradi svojega delovanja v nasprotje s cerkveno oblastjo, katere ga je postavila v sporazum s tedanjim češkim kraljem Sigismundom pred sodišče cerkvenega zbora, ki se je vršil L 1514—15 v Kostnici (Konstanz). Cerkevni zbor je zavrgel Wiclifove nauke in Jan Hus je bil kot krivoverec obsojen na smrt na grmadi. Sežgan je bil dne 6. julija 1415. Posledice Husove usmrtnosti so bile takomimovane husitske vojne, katere so bile v začetku pretežno verske narave, a so se polagoma spreminile v borbo češkega naroda za svojo svobodo izpod oblasti nemškega cesarstva. V teh borbah, ki so trajale desetletja, se je na češki strani posebno odlikoval slavni vojskovodja in vojaški voditelj Žižka.

Češi slavijo Husa bolj kot pobornika svoje narodne svobode nego verskega reformatorja. Zato je bila obletnica njegove smrti proglašena po vojni za češki državni praznik. Letošnje leto se je proslavilo ta dan na posebno svečan način, ker sta prevzela pokroviteljstvo nad proslavo v Pragi predsednik čehoslovške republike Masaryk in ministrski predsednik Švehla. Ker pa je bil Jan Hus obsojen na smrt kot krivoverec, je smatrala sv. stolica to okoliščino kot demonstracijo naperjeno s strani države proti cerkvi in se isti dan je papežev nuncij v Pragi mons. Marmaggi zapustil čehoslovško glavno mesto ter odpoval v Rim. Vest o tem dogodku so sporočili »Lidove listi«, glasilo češke ljudske stranke, v svoji šteod 7. t. m. s sledečo vestjo: »Povodom burnih protikatoliških manifestacij, ki so bile organizirane na praznik Jana Husa in katerih pokroviteljstvo je sprejel sam predsednik republike T. G. Masaryk, a častno predsedništvo min. predsednik Švehla, je sv. stolica v znak protesta proti takšnemu zaljublju nje in vseh čehoslovških katoličanov ukazala apostolskemu nunciju mons. Marmaggi-ju, naj še isti dan zapusti Prago.« Nastop sv. stolice proti

načinu proslave Husove smrti pa se je predvideval, čim se je zvedelo, da prevzemajo najvišji dostojanstveniki pokroviteljstvo nad svečanostmi. Tako je rekel praški kardinal dr. Kordac že 4. t. m. na nekem sestanku: »Neopisna žalost prevzema srca vseh čehoslovških katoličanov, ko slišijo, da bodo najvišji politični predstavniki Čehoslovške proslavili predhodnika verskega razkola v XVI. stoletju in da bo s tem zastopnik sv. stolice prisiljen, da zapusti Prago.«

Sodi se, da odhod papeževnega nuncija iz Prage ne pomeni še končne prekinitve odnosajev med Čehoslovasko in sv. stolico. Kljub temu pa je nastop Vatikana oster protest proti tvi proslavi Husove smrti, a obenem tudi proti vsej cerkveni politiki čehoslov. vlade. Na drugi strani pa je izzvala demonstracija mons. Marmaggi-ja, kakor je bilo pričakovati, v čehoslovski javnosti silno burjo. Vse politične stranke razen češke in slovške ljudske stranke smatrajo odhod papeževnega nuncija za provokacijo celokupnega čehoslovškega naroda in zahtevajo, naj vlada izvajajo posledice ter naj odločneje koraka proti cilju, ki si ga je postavila. Kakor poroča agencija »Cepss«, so tudi vodilni krogi ljudske stranke neprijetno zadeti, ker se bojijo zlih političnih posledic za svojo stranko. Koaliციjske stranke so radikalne, ravno tako tudi ostale štiri stranke. Narodno-demokratska stranka, katere je bila po svojem naziranju glede cerkvenih praznikov ljudski stranki najbližje, je tudi zavzela povodom tega incidenta odločneje stališče napram Rimu. Popolnoma sovražno stališče zavzema tudi čehoslovška republikanska stranka. Največje nejevoljo pa je izzval odhod papeževnega nuncija pri obeh katoliških socialnodemokratskih strankah. Izvršilni odbor čehoslovške socialno-demokratske stranke je imel dne 7. t. m. izredno sejo, na kateri je razpravljal o incidentu. Bila je sprejeta resolucija, v kateri se naglašalo, da je demonstrativni odhod papeževnega nuncija provokacija in zato da je treba korenito rešiti vprašanje odnosajev med državo in cerkvijo. Tudi vodstvo čehoslovških socialistov je sklenilo resolucijo, v kateri zahteva odpoklic čehoslovškega poslanika pri Vatikanu in popolno ločitev države od cerkve. Kakor smo poročali včeraj, je bil čehoslovški poslanik pri sv. stolici že odpoklican.

— Osebnost. Srečko Zalokar, bivši inspektor državnega skladišča v Trstu in sedanj dnovničar pri finančni delegaciji v Ljubljani, je imenovan za uradnika I. skupine III. kategorije pri šumski direkciji v Ljubljani.

Vnania politika Poljske

Minister za vnane stvari Skrzynski je v razgovoru z novinarji tik pred svojim odhodom v Prago naglašal dve glavni stvari načelne značaja. Skrzynski ne smatra propagande potoma tiska za najlažnejšo nalogo poljskih organov v inozemstvu, posebno ne v Ameriki, marveč pripisuje veliko večjo važnost stvarnemu informiranju o stanju notranjopolitičnega razmer in ustvarjanju praktičnih zvez z ameriški merodajnimi krogi. Razen tega je naglašal Skrzynski, da ima poljska vnania politika povsem miroljubno cilje in polno zaupanje v francosko diplomacijo. Minister Skrzynski ostane v inozemstvu kakih šest tednov. Varšavski dopisnik prškega agenta Ceps doznava iz dobro obveščenih krogov, da je kljub vsem zanikanjem — cilj tega potovanja poljskega ministra za vnane stvari Amerika, da nam sonda teren za tesnejše ameriško-poljsko zblizanje, ki se mu sedaj v Poljski obrača vedno večja pažnja.

Sovjetsko-romunski konferenci

V Tirastopolu se je vršila te dni konferenca romunskih in sovjetskih delegatov mešane dejstvene komisije. Poslednji sestanek se je vršil na pobudo sovjetske vlade, ki se je obrnila do Romunije z izjavo, da Moskva goji napram vsem sosedom prijateljska čustva, da želi vzpostaviti z Romunijo prijateljske zveze ter da se točno uredi prehod repatriziranec ostalega prebivalstva preko reke Dnjestrja. Toda pogajanja niso dovedla do zaželenega rezultata, ker so predstavniki sovjetske izjavi, da sovjetska vlada noče v nobenem slučaju jamčiti za tiste sovjetske državljane, ki jim bo dovoljen odhod v Besarabijo. Ni se mogel doseči sporazum tudi ob vprašanju formalnosti, ki so v zvezi s prehodom preko meje. Delegati obeh držav so se že razšli, da podajo svojima vladama referat o poteku pogajanj.

— Poroka. Poročil se je v Ljubljani gospod Gvidon Pahor, učitelj, z gospodino Marijo Janežičevo, strokovno učiteljico za slepe. Bilo srečno!

— Poslanci in senatorji ne bodo plačevali davkov. Poslanci dobivajo, kakor znano, kot odškodnino za vršenje poslanske naloge po 15.000 lir na leto. Pred kratkim sta odločila državni svet in računski dvor, da morajo poslanci in senatorji plačevati od teh svojih prejemkov davek na premoženje premoženje (richeza mobile), tako da bi se jim odrgali to zadnji zneski. To vprašanje je bilo predmet raznim razpravam in končno je bilo rešeno tako, da bodo poslanci dobivali tudi nadalje čisto plačo, a dotične davke poravnata erarij zbornica in senat iz zneskov, ki so določeni v proračun za obe zbornici parlamenta.

— Nezgoda braziljskega poslanika pri sv. stolici. Iz Rapalla poročajo o sledeči zares zanimivi nezgodi, ki se je pripetila te dni braziljskemu poslaniku pri sv. stolici, g. De Azevedo. Imenovan poslanik je vsako leto reden gost tamkajšnje rivijere. Pred dnevi so, kakor znano, pridno iskali v onih krajih morilca Gregorija, ki je na znani strašni način razmesaril neko žensko. Odkar se je razneslo, da oblastvo išče morilca, so ljudje v vsakem tujcu, ki se je pojavil na rivijeri, že videli morilca Gregorija. Pa ne samo civilisti, temveč tudi karabinerji, finančni stražniki in drugi javni služabniki. Tako je prišlo, da je te dni ustavil neki finančni stražnik nekega tujca ter ga pozval, naj gre za njim v kasarno. Stražnik je bil prepričan, da je ulovil Gregorija. Ko je pripeljal »sumljivega tujca« v kasarno, ni bilo poveljnika tam in zato ga je dihal finančni stražnik precej časa pod strogim nadzorstvom. Končno, ko poveljnika le ni hotelo biti, je bil »sumljiv tujec« odpremljen pred karabinerskega maršala, kateri pa je takoj uvidel neumnost, ki jo je napravil nenadni finančni stražnik, ter se začel pred »sumljivim tujcem«, ki ni bil nihče drugi nego poslanik De Azevedo, vsestranski opravičevati. Temu poslednjemu pa se je nezgodnica dopadla, potolažil je maršala in je z zadovoljnim smehom zaključil ta zanimivi incident, ki je ostal na ta način omejen nanj in na g. maršala.

— Izjava. Prejeli smo sledečo izjavo, ki jo objavljamo dosledni načelu lojalnosti, ki nam je pravilo v našem delovanju: »Tolminko učiteljsko društvo« izjavlja, da gospod Ivan Mahnič, učitelj v Pedbrdu, ni povzročil odslavitve tovarišice Bratinove in Trebšetove, kakor je pred časom trdil neki dopisnik v »Edinosti«. — Odbor.

— Z dežele. Predvečer slovenskega praznika sv. Cirila in Metoda je bil potašen, kot običajno, s kresovi. Pogled s Krasa na te je bil jako lep, posebno na one v daljavi na hribih. Se je živa in iskrena hvalačnost našega naroda, ki se je hotel napram našim prvim apostolom oddolžiti na gori omenjeni način.

— V spopaditvah. V večeršnjem uvodniku o sporazumu med Hrvti je po neobjavi pomoti izostalo par zaključnih vrstic. Konec članka se ima glasiti: Kar velja za notranje življenje države, velja tudi za odnose med državo in državno. Ne zadostujejo le dogovori med predstavniki vlad, marveč morajo soglašati z njimi tudi prizadeti narodi! Notranji sporazum v Jugoslaviji bo pomemben tudi za nje razmerje napram vnanjemu svetu, ker bo nje pozicija vse drugačna, nego je bila doslej pri raznih meddržavnih činih.

Društvene vesti

— Slov. ak. ter. društvo »Belkna«. Danes zvečer ob 20.30 izreden sestanek, na katerega vabim radi važne točke dnevnega reda vse članice in posebno starešine. Prosim vsi točni! Predsednik.

— D. K. N. Tommas. Danes točno ob 18. sestanek. — Odbor.

— M. d. »Magdalena«. Zabavni večer se zaradi zaprek danes ne vrši. — Tajnik.

SPORT

— Na igrišču S. d. »Adria« v ul. Calvola se bo odigrala v nedeljo, 12. t. m., pred tekmo hazene nogometna tekma med četo M. d. »Obzor« in četo S. d. »Adria«. Začetek tekme ob 16.30. Četa M. d. »Obzor« je že večkrat pokazala svojo agilnost proti močnim četam in jih premagala. Naši sportisti se gotovo še spominjajo, kako težko stališče je imela četa »Adria« pri končnih tekmah za kupo gosp. Povha. Kakšen bo izid pri zopetnem svidenju »Obzora« in »Adrije«, je gotovo vsak sportist radoveden.

— Postojna. Telovadno društvo »Postojna« v Postojni (kolesarska sekcija) priredi dne 26. t. m. 75-km kolesarsko dirko na sledeči progi: Postojna, Razdrto, Senožče, Gaberki, Divača, Vreme, Britof, Markoče, Ribnica, St. Peter, Postojna. — Podrobnejše podatke in pravilnik priobčimo v eni prihodnjih števil list.

Iz tržaškega življenja

— Nenavaden samomorilni poskus. Na originalen način je skušala napraviti konec svojemu življenju 21-letna dninarica Antonija Gianchetti, stanujoča v ul. S. Daniele št. 3. Včeraj popoldne okoli 18. ure si je na dvorišču hiše št. 3 v ul. Riborja zadrgnila okoli vratu pas od svoje obleke ter se davila z njim toliko časa, dokler se ni zgredila onemogla na tla. Nenavaden prizor je zapazila skozi okno neka ženska, ki je sklicala na pomoč ljudi, in kmalu potem je bil pozvan na lice mesta tudi zdravnik rešilne postaje. Ta je spravi Gianchetti, ki je ležala kot mrtva, zopet k živosti, nato jo je dal prepeljati v mestno bolnišnico, kjer se bo morala zdraviti kakih 8 dni.

Gionchetti je izjavila, da je hotela na oni svet radi nesrečnih družinskih razmer. Brezdomno je storila obupno dejanje v hipni duševni zmedenosti.

— Lepa troperska detelja. Predsinočnim so varnostni organi aretirali v nekem hotelu v ulici Milano dva mlada gospoda in mlado žensko, ki je bila v nuni družbi; ker dozdevno niso imeli v redu polnih listov, vsi trije so bili namreč tukaj, doma iz Grada. Na kvesturi sta se mlada gospoda izkazala eden za 24-letnega Ferdinanda Kron iz Dunaja, drugi za 30-letnega Alfreda Schima iz Grada; ženska se je legitimirala za 21-letno Ivanka Adler iz Grada; Kronovo zaročenko. Pri njih so našli ponarejene potne liste za Ameriko, kamor se je trojica očividno nameravala izseliti. Ta okolščina je vzbudila vseh policiskega uradnika; spomnil se je na tiralice, izdane za nekim sleparjem od grške policije. Pri pregledovanju te tiralice je ugotovil, da je Kron izredno podoben sliki ubeglega sleparja. Ta ugotovitev je dala povod nadaljnjemu zaslišanju, tekom katerega je Kron po dolgih ovinkih naposled priznal, da je on iskani slepar ter da je mlada dama soproga nekega grškega trgovca, katerega je zapustila, da pobegne z njim — Kronom. Sprito se izpovedi sta bila ljubimca seveda pridržana v zaporu. Ista usoda je doletela Schima, o katerem še ni znano, kako in zakaj je prišel v njuno družbo.

— Razne nesreče pri delu. Na jugoslovenskem parniku »Vidovdan«, zasidranem ob pomol »Fratelli Bandiera«, se je včeraj predpolno pripetila nesreča, ki bi bila skoro imela tragične posledice. V notranjosti parnika, ki so ga pričeli pred kratkim popravljati, so trije delavci čistili rjo s parnega kotla; to delo so opravljali sedeč na par metrov dolgi deski, viseči na vrhvi, ki so se premikale v skripih gori in dol, kakor se je pač zdelo delavcem potrebno. Ko sta dva delavca hotela potegniti desko nekoliko kvišku, se je ena vrta utrgala, vsled česar so vsi trije padli z višine nekaj 7 metrov na dna parnika. Delavca, ki sta se držala vrvi, sta jo poceni izkupila; zadobila sta le površne poškodbe na raznih delih telesa, ozdravljive v par dneh. Toda njun tovariš, 28-letni Cosimo Vetran, stanujoč v ulici Pangogole št. 4, si je pri padcu zlomil desno nogo ter zadobil še druge zunanje in notranje poškodbe. Na lice mesta policijani zdravnik rešilne postaje je podal ponesrečenemu potrebno pomoč; Vetran je bil nato prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v precej nevarnem stanju v kirurški oddelki.

Pri delu na parniku »Gerania«, zasidranem v prosti luki Duca D'Aosta, se je včeraj zjutraj ponesrečil 25-letni težak Josip Bajc, stanujoč v ulici Tesa št. 47. Vrv parnega dvigala, ki se je nenadoma napela, ga je tako močno pahnila, da je zletel s parnika na pomol. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil kolčne kosti in zadobil tudi druge hude poškodbe. Ponesrečenec je dobil prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, nakar je bil prepeljan v mestno bolnišnico. Ako ne nastopijo kake komplikacije, bo okrvljal v 5-6 tednih.

— Tekom pričihih dveh ur je bil zdravnik rešilne postaje včeraj predpolno dvakrat polician v tovarno stroje »Satina« pri Sv. Andreju, kjer je težaku Antonu Egedu padel na

hribet debel tram, mehaniku Marijanu Talatini pa je priletel v trebuh debel vijak. Nihče izmed njiju pa ni zadobil hudih poškodb, zato sta bila po prvi pomoči prepuščena domači oskrbi.

— Sladko blago, ki pelje v zapor. V skladišču likerjev Attilio Depaul & Co. v ulici Media št. 30 so se začele v zadnjem času sušiti kar cele steklenice raznih dragih likerjev; pogostoma se je »posušilo« kar 10 in še več steklenic hkrati. Ravnatelj skladišča si je delj časa prizadeval pojasniti ta nenavaden pojav, ko je pa uvidel, da je njegovo prizadevanje popolnoma zaman; je prijavil zadevo na policijskem komisariatu v ul. Brunner. Policistom se je kmalu posrežilo rešiti uganko. Par dni so neopazeno nadzorovali delavce ki so po delu zapuščale skladišča, in predvečeršnjim sušitvi dve, ki sta nekam nerodno hodili. Delavki sta se morali podvreči preiskavi, ki je imela presenečljiv uspeh; izpod njunih kril je prišlo na dan več steklenic likerjev. Na kvesturi sta ženski, ki sta bili spoznani za 19-letno Ano Barcherisio, stanujočo v ulici Ferriera št. 42 in 17-letno Karolino Sardotich, stanujočo v ul. Campo Marzio št. 14, priznali, da sta včasih vzele v skladišču po par steklenic likerjev, ki sta jih potem izročili v prodajo dvem drugim ženskam, ldi Razza in Luciji Vascotto, stanujočim v ulici Cesare Battisti št. 33. V stanovanju omenjenih so policisti zaplenili mnogo steklenic likerjev. Vse štiri ženske so bile po zaslišanju pridržane v zaporu. Inventar, ki ga je sestavil ravnatelj tvrde Depaul, izkazuje, da je zmanjkalo v par mesecih iz skladišča za približno 1000 litr blaga.

— Pretepen tečaj. Sinoti okoli 21. ure je bil prepeljan v mestno bolnišnico 32-letni težak Ivan Leno, stanujoč pri Sv. M. m. zg. št. 622. ki je bil precej hudo ranjen na glavi. Leno je izjavil, da je bil ranjen blizu neke gostilne pri Sv. M. Magdaleni, ni pa hotel povedati, kdo ga je ranil in zakaj.

Vesti z Gorškega

— Ribemerk. V nedeljo, 12. t. m. od 8. do 12. in od 15. do 17. ure bo otvorjena v šolske poslopja razstava dekliških in deških ročnih del tukajšnje šole. — Vodstvo.

— Iz vrvavne doline. Hudim nalivom, ki so naredili mnogo škode vsem našim poljedelcem, posebno še onim v dolini, od katerih je mnogim uničena letošnja prva kosnja, sledi začasno solnočno vreme, ki pa je zelo nestanovitno; ker se navadno že v teku par ur popolnoma izpremeni. Vinorejci se pritožujejo nad sušenjem zaroda, ki je zavrelo že precej velik obseg. Maršalbo bo radi tega ob letino, ali pa bo pridela komaj za svojo domačo uporabo. Zato tedaj niso izostale posledice v kupčiji. Cene vinu na debele so poskočile in tendenca je, da bodo te še bolj porastle.

— Iz Tolmina. Kakor je poročala »Edinost« iz Tolmina, je bila izročena laištovska izkaznica staremu gosp. Machnitschu radi velikih zaslug, ki jih ima ta gospod za procvit fašja v Tolminu. Nismo sicer radovedni zato ne bomo stikali za tem zaslugami. Kličemo mu le: Heil Dir im Siegestranz!

— Tolminko vodovod. Tolminko dobimo nov vodovod. Načrte izdeluje sin najpomnejšega in najstarejšega fabrika v Tolminu. Naš domaćin in inženir gosp. Oskar, ki pravijo da je tudi fašist, meri pa vodovod — v Volčah. Tableau.

— Nekaj naš rojak pa hoče prekositi vse druge. Ker je prišel po lastni krivdi na rob finančne propada, — kakor pravi naš Pepo Urščen — hoče baše sedaj ustanoviti v lastni hiši »tolminko zavod«. Imenitno jo je sicer pogumjal, a naletel je na vsemogoče ovire in upajmo, da se bo vendar še zatekel k silu in kopitu.

Za danes zadostuje. Prihodnjé Vam sporočim kaj bolj resnega — ko minejo paši dnevi.

— Prip. uredništva. Kot nam je znano, je gorški podprefekt obljubil, da se bo v svo vsem zavzel, da se v Tolminu ne ustanovi tolerančna hiša.

Iz življenja po svetu

— Otvoritev prve arheološke znanstvene knjižnice. V začetku prihodnjega študijskega leta bo na beograjskem vseučilišču na svečan način otvorjena velika vseučiliška znanstvena knjižnica. Knjižnično poslopje, ki se nahaja v ulici kralja Aleksandra, je že popolnoma dovršeno, tako da bo meseca oktobra knjižnica že dostopna vsemu dijaštvu.

Z otvoritvijo te knjižnice dobi Srbija svojo prvo čisto znanstveno knjižnico. S tem bo znanstveno delovanje zelo napredovalo, kajti dijaštvu bo dana prilika, da marljivo poseja knjižnico in si tamkaj s čitanjem in študiranjem svetovnih duševnih produktov širi svoje obzorje in obenem tudi uvaja v smotreno znanstveno delo. Knjižnica se bo seveda vsako leto izpopolnjevala in bodo v ta namen določeni posebni krediti od prosvetnega ministrstva. Prostor nove knjižnice so moderno urejeni in je tu prostora za okoli pol milijona knjig. Tega števila knjižnice seveda ne bo še kmalu dosegla, a razveseljivo je vsekakor dejstvo, da bo knjižnica že na dan otvoritve razpolagala z ogromnim številom 50.000 knjig. V knjižnico bodo prenešene knjige iz vseh seminarjev beograjske univerze, v kolikor niso le te specialno potrebne za delo v samih seminarjih. Knjižnica se bo tudi spopolnjevala iz reparacijskih davkov, ki jih dobiva jugos. država od Nemčije. Poedina ministrstva so že obljubila, da bodo gotovo svoto, ki jo prej-

majo od reparacij, uporabila za to prvo znanstveno knjižnico.

Biblioteka je urejena na povsem moderen način. V njej se nahajata dve veliki dvorani, v katerih bo lahko študiralo po 120 akademikov. Knjige se bodo delile s pomočjo malih specialnih dvigal. Stroški za zgraditev tega poslopja so bili veliki in so znašali okoli 8 milijonov dinarjev. Krili so se deloma iz neke ameriške ustanove, a tudi jugoslov. prosvetno ministrstvo je v to svrhu votiralo kredit v znesku treh milijonov dinarjev.

Beograjski znanstveni svet z veseljem čaka na otvoritvi knjižnice, v kateri bo fungiral kot glavni bibliotekar g. Uroš Cokić.

— Uspeh jugoslovenske plesne umetnice v Parizu. Znanja jugoslovenska umetnica, plesalka gđ. Rut Vavpotičeva iz Ljubljane, ki biva v Parizu, je pretekli mesec sodelovala na raznih prireditvah. Pariški listi so priobčili o nji zelo laskave kritike. Zlasti je uspela »Grande Soirée Yougoslavie«, ki se je vršila dne 18. junija pod pokroviteljstvom poslanika SHS g. Miroslava Spalajkovića in podpredsednika »Instituta d'Etudes Slaves« g. Emila Haumanta, profesorja na Sorbonni. Na soiréji so med drugim sodelovali profesor A. Arnavtović, gđ. Dara Nestorović, profesorica na konservatoriju v Beogradu, gđ. Rut Vavpotičeva, na klavirju je spremljala gđ. Jadviga Poženelova iz Ljubljane, dalje so sodelovali gđ. Vida Jerajeva, g. Cvetko Rihman in gđ. A. Kneževića. Bil je to lep večer jugoslovenske umetnosti v Parizu, ki je moralno in gmotno dobro uspel.

— Gđ. Vavpotičeva se je dalje odzvala vabilu k proslavi, ki jo je priredilo združenje »La Fraternité des Peuples« in je tam debitirala z velikim uspehom. Sodelovala pa je tudi na plesu in koncertu dne 12. junija v salonu Jean-Goujon, ki so ga priredili prijatelji ruskega naroda. Na prireditvi so sodelovali razni odlični pevci in pevke.

— Umori in uboji v ljubljanski oblasti leta 1924. V minulem letu je bilo umorjenih in ubitih 45 oseb, in sicer je bilo ubitih s topim predmetom 15, ustreljenih 14 in zabodenih 8 oseb; zadavljena in obešana je bila 1 oseba, ubita in zadavljena tudi 1 oseba, lobanja je bila zdrobljena 1 osebi; žila odvodnica je bila prerezana 1 osebi, razbojniški so ubili 1 osebo, udarjena po glavi je bila 1 oseba, neznano kako umorjena je bila 1 oseba in umorjeno je bilo 1 dete.

— Samomori v ljubljanski oblasti leta 1924. Samomor je izvršilo v minulem letu 77 oseb, in sicer se je obesilo 30, ustrelilo 20, utonilo 11 in zastrupilo 7 oseb; pod vlak sta skočili 2 osebi in s prvega nad-

Borzna poročila.

DEVIZE Amsterdam od 1080.— do 1100.— Belgija od 125.50 do 127.50; Pariz 127.25 do 128.— London od 131.70 do 132.20; New York od 27.— do 27.1; Španija od 390.— do 400.— Švica od 580.— do 590.—; Atene od 42.— do 44.—; Berlin od 640.— do 665.—; Bukarest od 12.— do 13.—; Praga od 80.50 do 81.50; Ogrska od 0.0380 do 0.0390; Dunaj od 0.0380 do 0.0395; Zagreb od 47.20 do 48.20.

VALUTA; Avstrijske krona od 0.0380 do 0.0390 dinarji od 47.25 do 48.—; dolarji od 26.90 do 27.10; novi po 20 frankov od 105.— do 108.— funt sterling od 131.50 do 132.—.

Benotjske obveznice 68.50.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročilom uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebiana 19, I. nadst.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Sprejema »dinarje« na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Davek od vlog plača zavod sam.

Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (safe)

Uradne ure za stranke od 8½ do 13

In od 16 do 18

Ob nedeljah je urad zaprt.

Štev. telef. 25-67.

Najstarejši slov. denarni zavod

stopnja sta skočili tudi 2 osebi; trebuh si je prerežala 1 oseba; po 1 oseba je skočila iz vlaka, v prepad in z zvonika.

MALI OGLASI

MLEKARNA s prodajo zelenjave in sadja se takoj odda radi družinskih razmer za L. 3.500. Via Media 31. 942

ŠISNA, zdrava, kreпка, se sprejme takoj s plačo L. 200. Via Bosco 10, I. Trst. 943

STKOJ za gruš in pesek (Steinbrecher in Walzwerk) kupim. Vekoslav Benko, Rihem-bek. 944

KAMJONCEK Italja, 18 HP v najboljšem stanju se proda. Naslov pri upravnistvu. 938

BABICA, avtorizirana sprejema nosilce. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

LOKOMOBILA »Lanz« v dobrem stanju, 20/25 HP 7 Atm. se proda po nizki in do-govorni ceni. Srebotnjak - Sever, Predjama pri Postojni. 930

31-LETNI VELETRGOVEC in posestnik, ne-omadeževane preteklosti, iz ugledne, na-rodne rodbine v Sloveniji, želi resno spo-znati istokotko, premožno damo, ki ima ve-selje sodelovati pri vodstvu trgovine itd. Francošino obvladajoče imajo prednost. Le resne ponudbe po možnosti s sliko na uprav-ništvo pod »Srce za zvestobo«. Tajnost strogo zajamčena. 933

Zahtevajte pralno milo

Veloce-Lavabene

Prihranek in največja izdatnost

F. L. L. FIKZI - TRST

Tel. 11-64

Zaloga domačih vin.

Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine **Viale XX settem-bre 94** (prej Acquedotto) na drobno in za družine **Via Giuliani 32**. - Telef. 2-41

Priporoča se lastnik

(47) **FR. ŠTRANCAR.**

Srebrn denar, zlato, brilante

kupuje po najvišjih cenah edino

Alojzij Povh

na Piazza Garibaldi št. 2

prvo nadstropje (62)

Ako kvarijo vaš obraz

mozolčki madeži

pege trdnice

efelis

bule

tvori

eczemi

in vsi v to vrsto spadajoči kožni izbruhi,

ki skrivajo lepoto obraza in škodijo meh-

kobi kože in ki se porajajo posebno v

vročih mesecih vsled močnega solnca, se

zdravijo uspešno z artifelično vodo

»Pearlinox«, ki je gotovo sredstvo, rabljivo

za največjo lahkoto in ki je na prodaj v vseh

lekarnah. 66

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

(99)

Moč preteklosti

Roman v treh delih.

Iz ruščine prevedel Ivan Vouk.

»Ko sem odprl oči in prišel k sebi: je moj pogled padel najprej na strašno skupino na mizi. Paolo je bil bel kakor mrlje in Felicio mu je obvezoval roko, a brat Giovanni se držal okrvavljene zapetje roke mojega sina. Na podu so bile luže krvi. Vkljub svoji žalosti sem olajšno vzdihnil. Hvala Bogu, rešen je strašne pokojnice. Na njenem obličju — heverjetna reč, — se je pojavil izraz zlobne zadovoljnosti.

— Zdaj, grof, je treba prenesti grofa Paola v vašo sobo in ga poleči. Začasno vsaj ne sme stopiti v sobo, v katerih je prej živel.

»Ko so Paola polegli v mojo posteljo, smo z duhovnikom in Feliciom prenesli mrljca v kapelo in ga zaklenili do novih ukrepov.

»V teku dneva je Paolo prišel k sebi, toda nikogar

ni poznal in zdlo se je, da je pozabil na vse, kar se je zgodilo. Felicio mu je dal neko zdravilo in zaspal je s svinčenim snom. Zdravnik mi je zagotovil, da ima veliko upanje ga rešiti, toda več dni bo spal in ne bo prišel k zavesti. To je potrebno, da ne bi duševna razburjenja ovirala popravilja telesnih sil. Glede tega sem bil torej miren, toda imel sem še druge neprijetnosti. Najprej moram povedati, da se niso hoteli ne meniti ne sluge približati krsti Giovanni, da bi jo prenesli v našo grobnico ali na pokopališče.

— Ona je prekleta. Zlodej se je vanjo naselil, — so govorili.

»In zares je bila duša nesrečnice brez mira: mnogi ljudje so jo videli bloditi po sobah in hodnikih zdaj zaidanega krila. Prvi jo je videl opoda, ki je šel, da pospravi prejšnjo Paolovo sobo. Pritekel je kakor blazen in rekel, da je videl Giovanni, sedečo na kraju postelje; igrala se je z odrezano roko in se zlobno nasmejala, ko ga je zagledala. Drugič jo je videla nekde dekla v prejšnji sobi Giovanni, ko je ta brskala po kovčegu, držeč roko svoje žrtve. Prilezan se je vedno pogosteje pojavljala tako, da ni hotel nihče v tisti del hiše, a jaz sem se začel bati, da se mi vse služabništvo porazgubi. Nisem

vedel, kaj mi je napraviti, in prosil sem Felicia, naj mi kaj svetuje. Ta dostojni in dobri človek me ni zapustil in bil mi je udan prijatelj ves čas nesreče. Pomislil je nekoliko, potem mi je rekel:

— Predvideval sem vašo poročilo, grof; po mojem mnenju morate to-le napraviti, če hočete imeti vsaj nekoliko mira. Naprej ni treba, da poskušate izročiti zemlji signoro Salvati. Ta strašna pokojnica vzbuja velik strah; nihče se je ne bi hotel dotakniti, midva pa nimava toliko moči, da bi ji spravila krsto v grobnico ne glede na to, da vam vaš družabni položaj tega ne dopušča. Pustite jo v kapeli nepo-kopano, ki je bila in ostala neusmiljena do človeka, ki ga je ljubila. Jaz sem že naročil stekleni pokrov, s katerim pokrijemo krsto, a potem zapечатimo vrata v kapelo. Potem zaprite vse duri tega dela gradu, zazidajte okna in vhod tako, da ne bo mogel nihče v prostore, kjer se je zgodilo toliko zločinov, kjer blodijo duhovi teme in zalezujejo nove žrtve in kjer vse prokletstva v zraku. Sam vam bom pomagal, ker se ne bojim strahov. Iz sob odneseva vse reči, ki bi vam jih bilo žal, zakaj prostore bo treba dolgo časa pustiti zaprte.

— Nisesar ne vzamem iz teh prekleth sob, — sem odgovoril, — naj ostane vse tam skupaj z duhovi.

»Vse se je zgodilo po njegovem nasvetu. Krsto smo pokrili s steklenim pokrovom; Felicio sam je zaprl in zazidal okna, a jaz sem zaprl vse vhode razen enega, kakor mi je Felicio svetoval. In v resnici je nastopil mir in vse je prišlo v pre